

TAB '13 kuraatori võistluse žürii protokoll

TAB'13 kuraatori leidmise võistlusele laekus neli tööd. Kõik tööd olid esitatud õigeaegselt ning vastasid võistlustingimustele. Vaatamata väikesele tööde arvule võib konkursi lugeda õnnestunuks, kuna lahendasid esitatud ülesande erinevalt. Žürii koosolekul, millest võtsid osa žürii liikmed (Villem Tomiste, Katrin Koov, Peeter Pere, Ülar Mark, Toomas Tammis, Andres Kurg) otsustati esimene preemia anda tööle nimega „Recycling Socialism“, mille autorid on Karin Tõugu, Aet Ader, Kadri Klementi, Mari Hunt ja Kaidi Õis.

„Recycling Socialism“, autorid: Karin Tõugu, Aet Ader, Kadri Klementi, Mari Hunt, Kaidi Õis

Võistlustöö eesmärgiks on taasmõtestada nõukogude aegset ehitatud keskkonda. Võistlustöö autorid on noored ning rõhutavad selle olulisust teema lahkamisel. Väidetavalt tagab nende sünniaeg, mis langeb nõukogude aja lõppu, erilise lähenemise võimaluse. Teema ei piirdu vaid nõukogude pärandiga, kavas on lahata ning otsida seoseid ka teisel pool raudset eesriiet rajatud modernistlikele ja sotsiaalsust otsivale keskkondadele. Kolmele päevale toimuv sümposium jaguneb maastaapide järgi teemadeks – **recycling Socialism** käsitleb planeeringulisi, **upcycling Socialism** arhitektuurseid ning **Social(ism)** maastikuarhitek-tuurseid teemasi. Kuraatorinäitus koosneb sümposiumil osalevate arhitektide töödest, mis on remiksid – nõukogude arhitektuur / idee ristatuna arhitekti oma ning praegusaegse mõttega.

Sel teemal on viimase kahekümne aasta jooksul korraldatud väga palju näitusi, sümposiume, avaldatud lõputult raamatuid. Seega on raske leida teemas uut. Küll aga ei tohi jääda uinuma kord juba sõnastatud mõtetele. Ehitatud keskkonnal on tavaks pidevalt muutuda, seega peab igal ajal otsima uuesti, küsima uued küsimused ning sõnastama vastused. Teema on uuesti aktuaalne. Ida-Euroopa on vaikselt mõistmas eeslinnastumisega tekkivaid muresid ja ülejõu käivaid kohustusi ühiskonnale. Järg on jõudmas taaslinnastumise kätte. Ka alateemade jaotumine kolme ploki on veenev. Näituse idee on intrigeeriv. Eriti tugev on võistlustöö ettepanek sündmuse korraldamise kohtade suhtes. Sellest on loota sünergiaid, mis on eelduseks teema jõudmisel publikuni. Nõrgaks tuleb lugeda kaootilist esinejate valikut. Žüriis tekitas küsimisi noorte arhitektide võimekus arendada teema uuele tasemele, leida varem sõnastamata ideid. Siiski lubab võistlejate innukus, peateema ning alateemad ennustada edukat biennaali.

„(IGASUGUNE) ARHITEKTUUR ON POLIITILINE”, autorid: Toivo Tammik, Mark Gritliht

Võistlustöö sõnastab – arhitektuuriilmingud on alati olnud seotud ühiskonnas toimivate protsessidega, samuti linna- või riigijuhtimiskunstiga. Arhitektuur on tihti üsna ühte nägu kehtiva juhtimiskorra ja ühiskonnas toimivate suhetega. Kuraatorid tegeleksid arhitektuuri biennaalil poliitikaga, võrdleksid kahe naaberriigi Soome ja Venemaa kogemusi Eesti omadega. Analüüsiks kuidas paremini korraldada võistlusi, kuidas maju lammutada või neid lammutamata jätta, analüüsitakse eri ajastutel rajatud elamutüüpide näitel arhitektuuri poliitilisust. Võrdleksid kolme riigi tulevikuvisioni.

Töös on raske leida kindlat fookust, igasugusest uudsusest rääkimata. Sümpoosioni jagamine kolmele päevale riikide kaupa on lausa kurioosne. Sümpoosioni toimumise koht tundub kuraatorile ebaoluline, pole võimalik täheldada sidusust teemaga. Kirjeldamata on jäetud kuraatori poolne lähteülesanne installatsioonide valmistamisele.

„RADIKAALNE REALISM”, autorid: Ingrid Ruudi, Kalle Komissarov

Kuraatoritel on illusioon objektiivsusest ning nad nimetavad seda väljendiga RADIKAALNE REALISM. Kuraatorite sõnul vastuolu ja pinget kandev sõnapaar. Realism – see on illusioonivaba otsavaatamine tegelikkusele, pragmaatika ja arhitektuuri materiaalsus. Radikaalsus – see on olemasolevast maksimaalse mobiliseerimine, etteantud tingimuste taha, üle ja edasi vaatamine. Kuraatoritel on eesmärk TAB ümber korraldada. Näituse idee on jäetud kirjeldamata.

Pakutud teema on huvitav ja intrigeeriv, leides žüriis tugevat poolehoidu. Võistlejad pole oma ülesandest päris hästi aru saanud. Pole nad vist ka teadlikud, et lisaks kuraatori poolt korraldatavatele üritustele koosneb enamuse TAB-i programmist satelliitüritustest. Sümpoosion ja näitus on küll olulisimad TAB-i üritused, moodustades siiski vähemuse kogu programmist. Seega kirjeldab võistlustöö hoopis TAB-i ürituste kava ning jätab avamata välja pakutud põneva teema.

„SYNTHONIA”, autor: Veronika Valk

Sümpoosioni teema keskmes on tähtsate biotehnoloogiate mõju arhitektuurile. Alateemad on jaotatud päevade kaupa kolme gruppi, nii et liigutakse linna-mastaabilt ehitisele ja seejärel materjalitehnoloogiasse ning ehitusprotsessi. Sümpoosion ja näitus on kavandatud Linnahalli. Näitus käsitleb sümpoosioni kolmanda päeva teematikat ning sellele kutsutakse üles astuma arhitekte ja õppejõude koos tudengitega. Sümpoosionil kõnelevad arhitektid on erinevad näitusel eksponeeritustest.

Kuraatori pakutud teema on tänapäevases arhitektuuris väga oluline. On aru saada, et kuraatoril on isiklik seos käsitletava teemaga ning võime kujundada Eestist koht kus arhitektuurimaailmas olulisi asju arendatakse. Sümpoosioni esinejate nimekiri on põhjalikult läbi töötatud ja esinduslik. Samas ei paista nimekirjas olevad Eestit esindavad arhitektid just sama keelt kõnelevat. Žüriil on kartus, et praegusel hetkel Eestis antud teemaga biennaal võib kujuneda ühekordseks suursündmuseks, omamata siirdeid kohaliku arhitektuuriellu või ühiskonda laiemalt. Keeruline on mõista ka näituse kuraatori rolli erinevate ülikoolide laborite vahel. Arusaamatuks jääb väikesemõõduliste 3D printide paigutamine tohtusse Linnahalli. Teema on paeluv. Jääb oodata, et Eestisse tekiks maailmaga suhtlev arhitektuuri-labor.

Protokollis: Villem Tomiste
12.07.2012